

PDFlib PLOP: PDF Linearization, Optimization, Privacy

**Page inserted by evaluation version
www.pdflib.com – sales@pdflib.com**

Dõrini Juri: Kunstnik pand perimüse s'ooaodsõhe vormi

J. Artemjeva

Dõrini Juri olõ-õi' niisama prosta kunstnik. Mõni aig tagasi valmis saanu' multifilmi «Kuigorož» om voolit timä tett joonsuisi perrä. Mordvamaal om vagivahtsõnõ film võitnu' kaejido süäme' ja tegijilo om saadõt pall' o hüvvi tenosõnnu. Film om lõpus, värmilindõ, kirriv ja huvtav. Filmitegijä om Moskvast Merinovi Sergei, a mõttö and üts Mordvamaa jutus. Ja kõgõ tähtsõp om, õt filmi sükäv mõtõh om toonu' jo' mitmit aupaprit. Kindlahe om sääne au tulnu' kunstnigu joonsuisist, mia' toova' lähebäle ja tegevä' kaejido lõ jutusõ mõttö selgebäs.

Dõrini Jurit võit nimetä' ka' kunstik etnoguturistis. Timä nimme tiidäs ja tundas perüs kavvõndõh Mordvamaa piire takah. Näütüse' pääle Saranski omma' olnu' viil Moskvah, Prahah, Tallinah ja tõisih liinoh. Timä pildi' omma' mitmõh muusiumih ja inõmistõ käeh. Väest mõnõlõ paistus tuu uskmalda', õt kõgõ tavalitsõp poiss, kiä' om kasunu' üteh tavalitsõh Mordvamaa külä perreh, saa nii kuulsast kunstnigust. Õga niisama õks üldä-ai' — ku' jummal om inõmisõlõ sädeme jago annõh andnu', sis tuu näütäs hinnäst kindlahe. Ja inõminõ vali tuu tii, mia' tälle korgõbalt puult om ette nätt. Nii juhtu ka' Juraga'.

Pääväjänes ja poiskõnõ

Hummok oll lämmi ja päiv paistu. Päiv paistu läbi aknaruutõ talotarrõ ja säält värmt põrmandu pääle. Üts pääväjänes jäi sinnä' päävä vaihõlõ lesatamma. Ja sis läts sinnä' käpilde poiskõnõ, kiä' künnüt uma väigokõsõ käekese vällä ja tundso lavvodso põrmaadu pääl päävälämmüst. Tä tekk sõrmõ suuh hämmest ja nakas sis joonstamma umma edimäist teost.

Tuu poiskõnõ oll Dõrin Jura. Kost tull timä sisse tuu tahtminõ joonstõh luvva'? Väest kostiki' korgõbast. Tä om sündünü' tuu tahtmisõga'.

Mäntsegi ao peräst saa Jurist tunt ja tiidä' piltejoonstaja, kiä' müü uma edimätsõ' tüü' ja sõit vällämaalõ. Edimätsõ' joonstusõ' tege tä vannu aolehti ja raamatidõ viiri pääle. Timä vanõp sõsar löüd ummi koolivihka viiri päält väiko vele loomingut.

Perrel oll tellit aokiri «Perh ja Kuul», koh oll juttu kuulsist kunstnigõst. Ja tuust aokiräst löüdsõgi' Juri järgitett (reproduktsoon) Goghi Autoportree. Tuu maal käänd poiskõsõ sise-mitsõ maailma pää pääle.

Maalmisõga' nakas tä tegelemmä jo' kooliaol. Peräst kuuli küüsü-üs kiäki' timä käest, õt kohes tä lätt opma. Kõik tiidse', õt tuu saa olla' õnnõ kunstikuul. Opmisõ aigu tüüt tä realstligu tehnikaga', mia' oll tuulaiga timäle kõgõ lähedätsõp. Tä tunnista-as tõisi tehnikit.

ATELJEEH: kunstnik Dõrini Juri ja tema maali'. Pildi' Erzjan Pravda

1992. aastagast pääle joudsõ' Dõrini Juri maali' edimäist kõrda Moskvah, Maneeži näütüsesaali. Nuu' olli' tett naivismi vai primitismi stiilih, mäntse' omma' realismilõ hüä lähkoh.

Kunstnigu sõnno perrä om tä kõõ pall' o lugõnu'. Mitte õnnõ spetsialiseerit kirändüst, a ka' religioossõit ja mütoloogilist. Laiõndadõh nii umma silmäringi ja tävvededeh tiidmisi. Timä hindä arvatõh taso-oi' uutma jäiä', kunas inspireerit- uun sullõ pääle sats. Õga päiv tulõ oppi' ja tetä' tüüd hindäga'. Õnnõ nii tulõ sust vällä hüä kunstnik.

Ja tuuperäst käve Juri noorõ mehenä hüä sagõhõhe Moskvah. Tä käve läbi kõik muusiumi' ja jätä-äs vaihõlõ üttegi' näütüst. Hilläkeiste lätsi' tõistsagamatsõst timä vaatõ' ja üteh näidega' ka' timä tehnikä.

Kunstnigõ maja man

Nuil aastagil, nii ku' ka' pall' o' tõesõ' kunstnigu' näüdäs tä mõnt umma maali Moskvä Kunstnigõ Maja man. Ja jo' sis tulli' timä mano kunstias' atundja', kiä' ütli', õt nuidõ maalõ kotus olõ-õi' vällä, a maja seeh — õt nuu' kõik piasi' olõma muusiumih. Peräst tuud aigu om Juri maalõ olnu' võimalik kaia' näütüsesaalõh,

galeriidõh ja muusiumõh. Näile oll ostjit.

1996-1997. aastagil käve kunstnik Itaaliah, õt kaia' kõrda müüidä nuidõ kuulsidõ maalikunstnigõ töid. Ja tuuga' lätsi' tõistsagamatsõst ka' timä tõie alusõ'. Oll aigu, ku tä käänd hinnäst kogoni abstraktsiooni poolõ, a tävveligult tä tuu sisse lää-äs. Kunstnigu hindä sõnno perrä oll sis tegemist arhailisõ sümbolismiga'.

Parhillatsõl aol tegevä' pall' o' kunstnigu' tellimisõ pääle töid, portneid fotosidõ perrä ja nii edesi.

Täambä' tüütäs Dõrin Juri etnofuturistliguh suunah. Või-polla' om tuu mõistõh rohkõba seostatav kirändüsega'. Kunstnigul om tuust uma arusaaminõ: tä kaes rahvakunsti läbi s'ooaolõ. Tä võtt näütüses mõnõ vana rahva legendi, opp tuud tundma ja mõtlõs läbi. Uma tüü põhjas saasõ sis tuu legendi mõtõh, mia' om ümbremõtõld täambäiste päivä. Tuu saa s'ooaolõ joonõ' ja tõistsugumatsõ suurusõ.

«Mu' meelesst käve tüü multifilmiga' Kuigorož niimuudu,»

ütles Dõrin. «Süzee oll vanast Mordvamaa jutusõst, a tuuhhu oll pant perüs pall' o s'ooaolõ.»

Kuis kül' löüdsõ' tõõnõitõist Moskvä filmitegijä ja kunstnik Mordvamaalt? Juri sõnno perrä oll kõik üts juhusõ mäng. Multifilmi tegijä tahtsõ läbi Interneti tutvast saia' Mordvamaa teemalitsi külgiga' ja juhtu kunstnigu veebilehele. Kai sääll timä pilte ja sai arvu, midä täl om vaia. Kiä' tõõnõ võinuki' toolõ jutusõlõ parebit joonstusisi tetä'?

Juri sõnno perrä tä võtt pakmisõ hüä meelega' vastata. Filmitegijä kõnõli tälle õga kaadri täpselt ar' ja kunstnik joonst tuu järgi. Animatsioonitegijä' voolõ' umakõrda tegeläse' plastiliinst. Ja nii sündügi' multifilm. Juri tüüt tuu man kol' kuud — kokko läts künneminotilitsõ multifilmi valmstamisõs aastak.

Kunstnigu sõnno perrä tulõva' timä tegeläskujo' minkõstki'. Nuu' omma' kõõ elänu' timä seeh ja maalõh. Moskvä režissõör lihtsalt löüdsõ nä' üles.

Juri arvatõh om maalõst arvu saia', mäntsest rahvusõst kunst-

nik om. Võtami' timä hindä tüü'. Näütüses timä tüü «Pääväkene». Kaet toolõ pääle ja näet tsõõrigu näoga' verevidõ põskiga' ersa tütrikku. Ja tuud võit arvu saia' mitmidõ tõie man.

Kaiõh tuud inõmist tulõ päähõ mõtõh: kuis tä joud tuu kõgõga' hakkamma saia'? Hummogust õdagoni' tüütäs umah ateljeeh, oppas Rahvakultuuri instituudih maalikunsti ja joonstamist, kõrraldas regulaarsit näütüsi. Märtsikuuh olli' timä pildi' üleväh Moskvä tähtsõbäh näütüsemajah — Maneežih.

Otsva' eis' üles

Kunstnigu sõnno perrä om tuust vaia õnnõ ütte — armastata' umma tüüd ja tetä' tuud kõik aig hingega'. Parhillatsõl aol tegevä' pall' o' kunstnigu' tellimisõ pääle töid, portneid fotosidõ perrä ja nii edesi. Dõrini Juri arvatõh om tuu kavvõh hüäst kunstist. Timä naka-ai' kunagi' midägi' säänest tege-mä, kaemalda' tuu pääle, õt tuu iist mastas hõste.

Nii ku' Juri eis' ütles, om ka' täambätsõl pääväl olõmah hüä umma tüüd ja tetä' saava' tuust arvu ja mõistva' timmä. Ja nuu' inõmisõ' ostva' timä pilte. Pall' o' otsva' eis' kunstnigu üles — tulõva' näütüsele, löüdvä' internerileheküle. Nii om Moskvä

hüä üts abielupaar, kiä' tegelese' Dõrini pilte korjamisõga'.

Timä stiil olõ-õi' kinkõgi' tõesõ muudu. Ja tuu ommõgi' kõgõ tähtsõp asi, mia' tege timäst korgõ kunstnigu. Timä maali' omma' värmilitsõ' ja dekoratiivsõ'. Kõgõpäält tege tä alospinna ja sis katt tuu akrüülvärmega', mia' omma' eishindäst perüs helle'. Meistri sõnno perrä om tä uma stiili ja teema löüdnü'.

Nii ku' õgal tõesõl, nii om ka' timäl olõmah uma lemmikmaali', midä tä müü-üi', a hoit. Muidogi' nuu' omma' timä kõgõ pareba' tüü' ja õga sääne tüü sümbolisiir kunstnigu määnestki' eloetappi.

Dõrini Juri om üts eismuudu inõminõ. Tä om kõõ umma muudu ja ettetiidmäldä'. Timäh om pall' o' säänest, mia' pand imestämmä, a samah tõmbas liki ja meelütäs timä ja timä loomunguga' lähõbält tutvast saia'.

Tuud näüdäs väiga hõste ka' Ersa muusiumih mai kuu algusõh vallalõ tett timä näütüs «Moi Edem» (Mu' paradiisiaid). Välläpant pildeh oll tunda' imeilist maailma — paradiisi. Dõrini Juri paradiis. Maali' omma' helle, õrna ja pehm tooniga'. Nuu' andva' rahhu ja mõttö' läävä' latsõpõlvõ aigu ja näid kaiõh om hüä ja kerge olla'. ■